



uw nummer

uw datum 21 december 2023

ons nummer 13653-4202
onze datum 30 januari 2024
verzonden

AAN

het raadslid

Mevrouw Danny Danker

01 FEB. 2024

inlichtingen bij
cluster D. Bouts
doorkiesnr. Informatievoorziening
0475 - 359 312

bijlage(n) Commissiebrief november 2023
betreffende Artikel 43-vragen inzake Algoritmes en Kunstmatige Intelligentie

Geachte mevrouw Danker,

Op 9 december jl. sloot de EU een voorlopig akkoord over Europese regels om kunstmatige intelligentie (AI) te reguleren. De fractie van Groenlinks ziet op verschillende vlakken kansen in het gebruik van AI, maar wil wel voorzichtig zijn wegens alle risico's die AI met zich meebrengt.

Ter beantwoording van de door u gestelde vragen op grond van artikel 43 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad met betrekking tot Algoritmes en Kunstmatige Intelligentie delen wij u het volgende mede.

U heeft vragen gesteld naar aanleiding van het voorlopig akkoord binnen de EU over regels ten aanzien van Kunstmatige intelligentie en algoritmen (de AI Act). We zien zeker kansen (en risico's en aandachtspunten) voor toepassing ervan in de toekomst. Momenteel hebben we echter nog geen gericht beleid of strategie om in te zetten op AI en algoritmes. We beschikken niet over de capaciteit om hierin voorop te lopen zoals Gemeente Amsterdam. Daarom sluiten we graag aan bij de initiatieven vanuit de rijksoverheid om tot landelijke registers te komen. Deze zijn landelijke registers zijn echter ook nog in ontwikkeling^{1 2}. Als Roermond hebben we met de Opgave Informatiesamenleving wel al de ambitie vastgesteld om ook nadrukkelijk oog te houden voor de ethische aspecten bij de toepassingen van verdere digitalisering, automatisering en AI (een korte toelichting op de Opgave Informatiesamenleving treft u in de bijgevoegde commissie informatiebrief inzake Datagedreven werken, algoritmes van november jl. – bijlage 1).

Vraag 1. Op de momenten dat de gemeente Roermond contracten afsluit met digitale bedrijven, welke data ontvangen deze bedrijven dan?

Antwoord. Dit verschilt per contract omdat dit afhangt van de dienst die we afnemen bij het betreffende bedrijf en welke (persoons)gegevens deze voor goede uitvoering van die dienst nodig heeft. Uitgangspunt is altijd dat alleen strikt noodzakelijke (persoons)gegevens gedeeld worden. Als er dan sprake is van verwerkerschap aan

¹ <https://algoritmes.overheid.nl/nl/footer/over>

² <https://www.digitaleoverheid.nl/achtergrondartikelen/werken-aan-vertrouwen-met-het-sensorenregister/>

krijgen⁴ ⁵. De actieve ontwikkeling hiervan is momenteel echter gepauzeerd omdat er nog veel ongewis is⁶. Er hangen naar verwachting in de openbare ruimte van onze gemeente ook sensoren van tal van andere partijen waarop we als gemeente zelf niet altijd het zicht op hebben. Ook daarom achten we het verstandig te zijner tijd aan te haken bij het landelijk register.

Een kopie van deze brief is aan de overige leden van de raad gezonden.

Met vriendelijke groet,

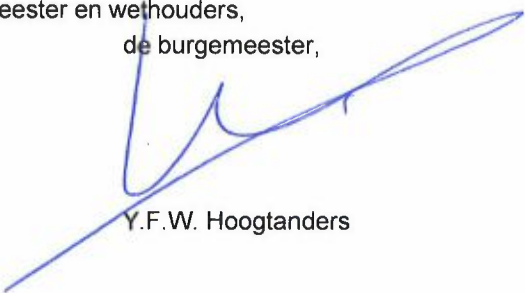
het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,



J. van Pulten



Y.F.W. Hoogtanders

⁴ <https://www.digitaleoverheid.nl/achtergrondartikelen/werken-aan-vertrouwen-met-het-sensorenregister/>

⁵ <https://kadaster-labs.github.io/sensrnet-home/ProductVision/>

⁶ <https://kadaster-labs.github.io/sensrnet-home/>

de zijde van het betreffende bedrijf, wordt er een verwerkersovereenkomst afgesloten conform de verplichting vanuit de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Vraag 2. **Maakt de gemeente Roermond gebruik van algoritmes? Zo ja, graag ontvangen wij een lijst van alle algoritmes die de gemeente Roermond gebruikt.**

Antwoord. De definitie in de AI act waarop op 9 december jl. een voorlopig akkoord is gegeven binnen de EU komt neer op: *“een autonoom systeem dat gebaseerd op input van buitenaf een uitvoer genereert (zoals een besluit, aanbeveling, tekst of afbeelding), waarbij die uitvoer direct invloed heeft op de omgeving. De gebruikte technologie – neurale netwerken, machine learning, statistiek, expertsystemen of zelfs maar een Excelfilter – is in deze definitie niet relevant”*³

Daarnaast verdeelt de AI Act AI-systemen in een aantal risicocategorieën:

1. Onaanvaardbaar risico:

AI-systemen die zijn verboden omdat ze een té grote impact hebben. Hierbij moet je denken aan systemen die manipuleren, sociale scoring mogelijk maken of biometrische kunnen identificeren. In sommige gevallen bestaan er uitzonderingen op dit verbod (bijvoorbeeld bij terroristische aanslagen)

2. Hoog risico:

AI-systemen die een mogelijk risico vormen voor iemands gezondheid, veiligheid of fundamentele rechten. Deze zijn enkel toegestaan onder strikte voorwaarden. Hierbij moet je denken aan toepassing bij kritieke infrastructuur in een maatschappij of scoring van examens in het onderwijs. Deze systemen moeten worden opgenomen in een Europees register.

3. Beperkt risico:

AI-systemen die ontwikkeld zijn om te interacteren met natuurlijke personen of content genereren. Omdat hier een kans bestaat op verpersoonlijking van technologie zijn hier ook voorwaarden aan verbonden. Denk hierbij aan generatieve AI zoals chatbots. Hiervoor gelden met name transparantieregels richting de interacteerdere. Het moet duidelijk zijn voor hen dat ze interacteren met een AI-systeem.

4. Laag/minimaal risico:

AI-systemen die (niet direct) een verhoogd risico vormen voor de samenleving. Denk aan AI-gedreven karakters in videogames of spamfilters. Deze categorie is niet opgenomen in de AI Act en daarom zonder aanvullende regels toegestaan.

Omdat die definitie heel ruim is, kunnen we niet uitsluiten dat we al bepaalde vormen van algoritmen in huis hebben. We hebben hier echter geen volledig centraal zicht op omdat we dit (nog) niet registreren. Ons huidige beeld is wel dat als er binnen onze organisatie al sprake is van algoritmen die binnen deze definitie vallen, deze van de laagste twee risicocategorieën zijn. We gaan dit jaar bijvoorbeeld een chatbot inzetten op onze website. Deze maakt slechts gebruik van zoektermherkenning (zoals bijvoorbeeld google) en koppelt die met vaste vraag en

³ <https://www.ictrecht.nl/blog/wanneer-valt-ons-systeem-onder-de-ai-act>

antwoord combinaties die door de gemeente zijn ingevoerd. De chatbot kan dus niet zelf (onwenselijke) antwoorden bedenken en geven. Als onderdeel van de Opgave Informatiesamenleving werken we momenteel wel aan een goede Informatiearchitectuur (een samenhangend overzicht van processen en de data, software en automatisering die daarbinnen gebruikt worden). Eventuele toepassingen van AI en algoritmen moeten daar ook in geregistreerd gaan worden.

Vraag 3. Met welke doeleinden maakt de gemeente Roermond gebruik van algoritmes?

Antwoord. Zie ook het antwoord op vraag 2. We hebben nu geen bewuste strategie om gebruik van AI/algoritmen te maken en dus ook niet met specifieke doeleinden. Als we in de toekomst dat wel gaan doen, zal dat zijn om het werk sneller, makkelijker en beter te maken en daarmee onze dienstverlening te verbeteren. We zullen dan altijd waken voor volledige autonome besluitvorming door AI/algoritmen (met het risico op onwenselijke en onethische uitkomsten). Bijvoorbeeld door ook nog menselijke controle toe te passen.

Vraag 4. Indien er algoritmes worden gebruikt waarbij burgers worden geselecteerd op bepaalde eigenschappen: op welke eigenschappen worden burgers geselecteerd?

Antwoord. Van dergelijke algoritmen maken we geen gebruik en hiervoor zijn ook (nog) geen plannen om dit wel te doen. Wanneer we dit wel gaan doen, zal er een risicoafweging worden gemaakt en daarbij passende maatregelen worden getroffen. Ook willen we er dan transparant in zijn dat en waarvoor we deze inzetten.

Vraag 5. Is het college bereid om een algoritmeregister te publiceren op de website van de gemeente Roermond?

Antwoord. Wij onderschrijven het belang en nut van transparantie en een algoritmeregister. We sluiten zoals gezegd bij voorkeur aan bij landelijke ontwikkelingen op dit vlak. Daarnaast moeten we eerst intern beter zicht krijgen op of en welke algoritmen we toepassen.

Vraag 6. Worden in de gemeente Roermond slimme camera's gebruikt? Indien dit het geval is: hoeveel slimme camera's worden er gebruikt? Met welke doeleinden worden de slimme camera's gebruikt?

Antwoord. Nee, er worden camera's ingezet voor toezicht maar geen slimme camera's.

Vraag 7. Is het college bereid om een sensorenregister te publiceren op de website van de gemeente Roermond?

Antwoord. De definitie en toepassing van sensoren is heel breed. Er is altijd sprake van het verzamelen van bepaalde data/informatie. Dit kan uiteenlopen van informatie over parkeergedrag, (verkeers)drukke, temperatuur, geluid en zelfs het herkennen van mensen. Wij onderschrijven het belang en nut van transparantie en een sensorenregister. Ook voor dit register sluiten we bij voorkeur aan bij de landelijke ontwikkeling tot SensRNet waarbij het kadaster mogelijk een centraal rol gaat



gemeente Roermond

uw nummer

uw datum

ons nummer 44516-2022
onze datum 12 november 2023
verzonden
inlichtingen bij D. Bouts
cluster Informatievoorziening
doorkiesnr. 0475 - 359 312

AAN

de leden van de commissie BM

bijlage(n)
betreffende Commissie-informatiebrief inzake Datagedreven werken, algoritmes

Geachte leden,

Graag informeer ik u nader inzake het onderwerp "Datagedreven werken, algoritmes" dat op de voorraadagenda Commissie BM staat. Dit naar aanleiding van de in 2022 binnengekomen VNG ledenbrief "Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026" (Behandeld als ingekomen brief in de raad van 2 juni 2022). Tevens is dit gekoppeld aan een op 16 december 2021 door de burgemeester toegezegde notitie over "over algoritmen, privacy en ethische aspecten".

Project Sensing

Dit laatste had te maken met het project "Operationele Proeftuin Sensing Roermond", één van de operationele proeftuinen van het landelijk politieprogramma Sensing, in samenwerking met de gemeente Roermond. Hierbij werd beoogd om met inzet van diverse sensoren in de openbare ruimte, in combinatie met gekoppelde (kunstmatige) intelligentie, sneller verdachte patronen te herkennen om mobiel banditisme te voorkomen. Amnesty International heeft zich tegen dit project verweerd. De gekozen aanpak werkte etnisch profileren in de hand en er zou een te groot 'sleepnet' ontstaan waardoor te veel niet noodzakelijke data werd verkregen. Het Sensing project is in 2019 gestart, maar er is niet of nauwelijks opvolging gegeven aan deze pilot. Vanwege Covid-19 is de pilot in december 2020 stilgelegd en daarna per 31 december 2021 beëindigd.

In deze brief zal ik vooral ingaan op hoe wij in de toekomst willen omgaan met datagedreven werken, algoritmes en ethische aspecten daarbij.

Opgave Informatiesamenleving

17 oktober 2022 heeft het CMT het meerjarig ambitiesdocument Opgave Informatiesamenleving 2023-2030 vastgesteld. Hierin zijn drie ambities beschreven op het gebied van:

- **Digitale Dienstverlening** (onder andere invulling geven aan aanbevelingen Rekenkamer rapport Digitale Dienstverlening, het Dimpact Beyond23 traject);
- **Digitale Stad** (onder andere verdere ontwikkeling van datagedreven werken en Smart City toepassingen);
- **Digitale Balans** (denk aan inclusie, ethiek etc.).

Eind 2022 is zowel uw commissie als de raad over dit programma geïnformeerd in de context van het RKC onderzoek naar Digitale Dienstverlening (Agendapunt 16 Gemeenteraad 15-12-2022). Onder de ambitie Digitale Balans is uitdrukkelijk ook aandacht voor ethiek.

Ambitie Digitale Balans - 2030:

De digitale ontwikkeling van onze dienstverlening en stad is in balans met wat nodig en wenselijk is voor de inwoners, ondernemers en bezoekers van Roermond. Daarbij werken we in elk geval aan:

- *Digitale Inclusie: iedereen moet mee kunnen doen in Roermond;*
- *Digitalisering en Ethiek: oog voor de grondrechten van mensen en ethische vraagstukken bij toepassing van nieuwe technologie;*
- *Digitale Detox: de (fysieke) ruimte en mogelijkheid om niet 'online' te zijn, is blijvend een aandachtspunt bij de verdere ontwikkeling van Roermond.*

We hebben onder de ambitie Digitale Stad het voornemen om meer en effectiever gebruik te maken van data en informatie om onze besluitvorming en dienstverlening te verbeteren. Daarbij groeien we ook toe naar slimme stad toepassingen die zorgen voor en gebruik maken van die data. Dat willen en zullen we vanuit de ambitie Digitale Balans echter altijd doen met oog voor de digitale grondrechten van onze inwoners en met ook een ethische afweging waar dat noodzakelijk is. We volgen daarbij de uitgangspunten van de VNG Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek (2022). Dit in lijn met de ambitie in ons coalitieakkoord om meer met data te doen maar wel op verantwoorde wijze: *"Er zijn steeds meer data beschikbaar. We gebruiken die data eerlijk en neutraal. Dat biedt kansen om beleid en dienstverlening te verbeteren. Wel zullen we transparant moeten zijn over hoe we deze data gebruiken."*

Datagedreven werken – waar staan we nu en ons groeipad

Binnen het Programma Informatiesamenleving is dit jaar het project 'Advies Groeipad Datagedreven werken als 2^e natuur' opgestart. Door een extern advies bureau is op basis van diverse interviews, interne documenten en hun eigen ervaring en expertise een assessment gedaan van ons huidige volwassenheidsniveau op het gebied van datagedreven werken. Op basis van onze ambitie om datagedreven werken als een 2^e natuur binnen onze organisatie toe te passen, hebben zij een advies opgesteld voor een groeipad voor onze organisatie op verschillende gebieden (denk aan beleid, processen, functies/rollen etc.). Dit advies is recent opgeleverd moet na directiebesluit de basis gaan vormen om in 2024 ons groeipad daadwerkelijk vorm te geven. Met dat groeipad gaan we ons verder ontwikkelen in ons volwassenheidsniveau op het gebied van datagedreven werken. En daarmee dus ook ons beleid en regie op het verzamelen en gebruik van data, inclusief de ethische aspecten daarbij.

Op dit moment staat datagedreven werken in onze organisatie relatief nog in de kinderschoenen. We hebben de laatste jaren wel al (positieve) ervaringen opgedaan binnen het sociaal domein op specifieke onderdelen. Echter nog met beperkte capaciteit en niet alle benodigde functies/specialismen (slechts 1,5 fte Informatieanalist waarvan 1 fte binnen regionale samenwerking wordt ingezet). In de begroting 2024 is door de raad aan (eerste) uitbreiding van 1,5 fte dataspecialisten goedgekeurd. Momenteel, en naar verwachting de komende jaren, werken we nog nauwelijks tot niet met algoritmen en ethische kwesties. We gebruiken nu vooral geaggregeerde data/informatie waar 'handmatig' (dus **niet** door een Kunstmatige Intelligentie/Algoritme) afwegingen mee worden gemaakt. Keerzijde daarvan is dat we op deze gebieden dus ook nog moeten groeien als organisatie, zowel in ervaring als het juiste bewustzijn.

Ook dat zal onderdeel zijn van ons te doorlopen groeipad. Bij elk nieuwe vraagstuk kijken we uiteraard

wel naar de privacy kaders (met ondersteuning van de Functionaris Gegevensbescherming en Privacy Officer) en of er bij het betreffende gebruik van data sprake is van een te maken ethische afweging.

Ik vertrouw erop u hiermede voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

de wethouder voor stedelijk beheer, bereikbaarheid en dienstverlening

A handwritten signature in dark ink, consisting of a stylized 'V' followed by a dot and a checkmark-like flourish.

drs. V.G.J. (Vincent) Zwijnenberg CBM